

projekt z dnia 5 listopada 2009 r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

zmieniające rozporządzenie - Regulamin urzędowania sądów powszechnych

Na podstawie art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 249) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 68 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W przypadkach przewidzianych w ustawie doręczeń dokonuje się drogą elektroniczną.”;

2) w § 95 dodaje się ust. 7-9 w brzmieniu:

„7. W elektronicznym postępowaniu upominawczym sąd odwoławczy ma dostęp do akt sprawy za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego to postępowanie.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482 i Nr 230, poz. 1698, z 2008 r. Nr 223, poz. 1457, Nr 228, poz. 1507 i Nr 234, poz. 1571 oraz z 2009 r. Nr 1, poz. 4, Nr 9, poz. 57, Nr 26, poz. 156 i 157 i Nr 56, poz. 459.

8. W razie konieczności udostępnienia akt sprawy innym upoważnionym podmiotom sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze przesyła im wytworzony przez system teleinformatyczny kod umożliwiający uzyskanie dostępu do akt sprawy za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

9. Pomocniczy zbiór dokumentów znajdujący się w sądzie prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze w przypadkach wskazanych w ust. 7 i 8, przesyła się na żądanie.”;

3) po § 105 dodaje się § 105a w brzmieniu:

„§ 105a. Jeżeli pomoc sądowa wykonywana jest na wezwanie sądu prowadzącego elektroniczne postępowanie upominawcze, prośba o jej udzielenie przesyłana jest właściwemu sądowi drogą elektroniczną.”;

4) w dziale IV dodaje się rozdział 10 w brzmieniu:

„ Rozdział 10. Przepisy szczególne w sprawach rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym

§ 272a. 1. W elektronicznym postępowaniu upominawczym akta sprawy prowadzone są w systemie teleinformatycznym.

2. Dokumenty w postaci papierowej podlegają przetworzeniu na postać elektroniczną poprzez ich zeskanowanie, a następnie włączeniu w postaci elektronicznej do akt, o których mowa w ust. 1.

3. Po przetworzeniu na postać elektroniczną dokumenty w postaci papierowej przechowuje się w pomocniczym zbiorze dokumentów. Pomocniczy zbiór dokumentów podlega udostępnieniu, przechowywaniu i archiwizacji na zasadach analogicznych jak akta sądowe.

§ 272b. 1. Akta sądowe udostępnia się stronom i ich pełnomocnikom za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

2. Jeżeli pozwany, który nie wniósł pisma drogą elektroniczną, składa do sądu prowadzącego elektroniczne postępowanie upominawcze pisemny wniosek o udostępnienie akt w siedzibie sądu właściwości ogólnej, sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze drogą elektroniczną przekazuje akta

sądowi wskazanemu przez pozwanego. Sąd właściwości ogólnej sporządza wydruk akt według stanu na dzień złożenia wniosku o udostępnienie akt.

4. Wydruk dokumentu z akt opatruje się kodem pozwalającym na dostęp do jego treści za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

§ 272c. Zażalenie wniesione od orzeczeń wydanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym przesyłane jest do rozpoznania sądowi odwoławczemu drogą elektroniczną.

§ 272d. 1. W razie przekazania sprawy sądowi właściwości ogólnej, sąd ten otrzymuje dostęp do akt poprzez swoje konto użytkownika w systemie teleinformatycznym wraz z informacją o przekazaniu sprawy.

2. Sąd właściwości ogólnej zakłada akta sprawy poprzez wydrukowanie akt prowadzonych w systemie teleinformatycznym.

3. Pomocniczy zbiór dokumentów podlega przesłaniu do sądu według właściwości ogólnej na żądanie tego sądu. Dokumenty te włącza się do akt sprawy.

4. Jeśli nie przesłano pomocniczego zbioru dokumentów sądowi właściwości ogólnej, sąd ten niezwłocznie powiadamia drogą elektroniczną sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze o prawomocnym zakończeniu sprawy.”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Uzasadnienie

Projekt przedmiotowego rozporządzenia ma na celu dostosowanie regulacji zawartych w regulaminie wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych do ustawy z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 26, poz. 156) wprowadzającej do postępowania cywilnego elektroniczne postępowaniu upominawcze. Z uwagi na to, że przepisy zawarte w powyższej ustawie dotyczące elektronicznego postępowania upominawczego wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2010 r., termin wejścia w życie projektowanego rozporządzenia został również określony na dzień 1 stycznia 2010 r.

W § 1 rozporządzenia zawarte są zmiany regulaminu odnoszące się do następujących kwestii:

- 1) sposobu korzystania z elektronicznych akt sprawy, w tym przez sąd odwoławczy,
- 2) składania wniosku w postaci elektronicznej o udzielenie pomocy prawnej,
- 3) sposobu przechowywania dokumentów sporządzonych w formie pisemnej w elektronicznym postępowaniu upominawczym,
- 4) sposobu zapoznania się z aktami sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym,
- 5) przekazania sprawy z elektronicznego postępowania upominawczego po wniesieniu sprzeciwu do sądu właściwości ogólnej.

Niezwykle ważne jest to, że sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym prowadzone będą przez jeden sąd w Polsce. Niezależnie zatem od tego, gdzie ma siedzibę czy miejsce zamieszkania strona postępowania, zdalny dostęp do informacji o sprawach musi być szczególnie ułatwiony. Aktualnie obowiązująca regulacja zawarta w regulaminie urzędowania sądów powszechnych nie jest wystarczająca, bowiem przewiduje jedynie możliwość pozyskiwania informacji telefonicznych o bardzo ograniczonym zakresie, bez jakiegokolwiek identyfikacji osoby, która o takie informacje występuje. Potrzeba ochrony danych osobowych zawartych w aktach sprawy wymagała zatem ograniczenia tych informacji do niezbędnych, pozostawiając stronie możliwość zapoznania się z aktami

sprawy w budynku sądu, co stanowi podstawową formę pozyskiwania informacji o sprawie. W przypadku elektronicznego postępowania upominawczego strona uzyska pełną informację o stanie sprawy oraz o czynnościach sądu. Jednakże warunkiem uzyskania tej informacji będzie przydzielenie stronie hasła identyfikacyjnego, czyli danych pozwalających dokonać identyfikacji strony przez sąd. Hasło identyfikacyjne otrzymuje strona lub jej pełnomocnik przy pierwszej czynności w elektronicznym postępowaniu upominawczym, po złożeniu wniosku przez nią lub jej pełnomocnika i może być następnie samodzielnie zmienione. Natomiast w przypadku pozwanych hasło identyfikacyjne przydzielane jest bezpośrednio przez system teleinformatyczny wraz z doręczeniem nakazu zapłaty z odpisem pozwu. Ma to na celu umożliwienie pozwanemu, bez żadnych dodatkowych formalności (np. złożenia wniosku) uzyskania bezpośredniego, elektronicznego kontaktu z sądem rozpoznającym sprawę w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Kolejną kwestią, która została uregulowana w rozporządzeniu zmieniającym regulamin urzędowania sądów powszechnych, jest dostęp sądu odwoławczego do akt spraw prowadzonych w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Należy w tym zakresie w § 95 dodać ust. 7, 8 i 9, na mocy których taki dostęp zostanie umożliwiony jedynie w postaci elektronicznej. Skoro akta sprawy rozpoznawanej w elektronicznym postępowaniu upominawczym mają postać wyłącznie elektroniczną, to nie ma potrzeby, aby na użytek postępowania odwoławczego drukować dokumenty zawarte w systemie teleinformatycznym prowadzonym na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego i przysyłać je do sądu odwoławczego. Nie jest to celowe, tym bardziej, że akta te składać się będą wyłącznie z pozwu (bez załączników), ewentualnie wniosku o przywrócenie terminu, sprzeciwu (bez uzasadnienia) oraz zażalenia. Ponadto wymusiłoby to prowadzenie biurowości w formie papierowej i elektronicznej. W związku z tym zachodzi potrzeba umożliwienia sądowi odwoławczemu, a konkretnie jednemu wydziałowi odwoławczemu (sądu okręgowego), który będzie nadrzędny nad sądem rejonowym, rozpoznającym sprawę w elektronicznym postępowaniu upominawczym, elektronicznego dostępu do systemu teleinformatycznego elektronicznego postępowania upominawczego. Dostęp do systemu informatycznego posiadać będą również sądy właściwości ogólnej, którym sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze przekaże sprawę np. po wpłynięciu sprzeciwu,

aczkolwiek dostęp ten ma na celu umożliwienie założenia akt papierowych przez wydruk z systemu teleinformatycznego jak też komunikację z e-sądem.

Gdy inne upoważnione do wglądu do akt spraw podmioty wystąpią o dostęp do akt w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zostanie wydany im kod, który będzie służyć wyłącznie na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego.

Po § 105 dodaje się § 105a. Skoro akta sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym prowadzone są w postaci elektronicznej, nie ma potrzeby, aby w elektronicznym postępowaniu upominawczym sąd wysyłał wniosek o udzielenie pomocy prawnej w formie pisemnej. Oczywiście należałoby zachować formę pisemną dla samego utrwalenia czynności dokonanej przez sąd wezwany. Nie jest natomiast konieczne, aby protokół z takiej czynności, a sporządzony w formie pisemnej, był przesyłany sądowi prowadzącemu elektroniczne postępowanie upominawcze. Wystarczy przesłanie tego protokołu w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze. Nie bez znaczenia jest to, że taki protokół sporządzony w postaci elektronicznej następnie zostanie włączony do elektronicznych akt postępowania i będzie natychmiast dostępny dla sądu oraz stron tego postępowania. Istotne znaczenie ma także ograniczenie kosztów doręczeń złożenia wniosku o udzielenie pomocy prawnej oraz jego wykonania.

Kolejna zamiana została zawarta w dziale IV regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych, przez dodanie rozdziału 10 „Przepisy szczególne w sprawach rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym”. I tak, po § 277 dodaje się § 272a przewidujący, że akta sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym prowadzone są w systemie teleinformatycznym, a dokumenty w postaci papierowej wniesione przez pozwanego podlegają przetworzeniu na postać elektroniczną (digitalizacja). Po przetworzeniu tych dokumentów będą one przechowywane w pomocniczym zbiorze dokumentów, a zbiór taki podlega przechowywaniu i archiwizacji na zasadach właściwych dla akt sądowych prowadzonych w postaci papierowej.

Akta elektroniczne są udostępniane stronom i ich pełnomocnikom za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Pozwany, który nie zdecydował się na

komunikację elektroniczną z sądem prowadzącym postępowanie w elektronicznym postępowaniu upominawczym, na swój wniosek, może zapoznać się z aktami sprawy w postaci papierowej. Każdy wydruk (odpis dokumentu) z akt elektronicznych będzie zaopatrzony w kod, którego wpisanie w systemie teleinformatycznym umożliwi dostęp do dokumentu oryginalnego. Pozwanemu niekomunikującemu się z sądem drogą elektroniczną akta elektroniczne udostępnia się także w postaci papierowej, na jego wniosek złożony do sądu prowadzącego elektroniczne postępowanie upominawcze. Sąd ten może drogą elektroniczną przekazać akta sądowi właściwości ogólnej. Sąd właściwości ogólnej sporządza wydruk akt elektronicznych według stanu na dzień złożenia wniosku o udostępnienie akt.

Projektowany § 272c Regulaminu przewiduje, że zażalenie od orzeczeń wydanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym przesyłane będzie sądowi odwoławczemu jedynie w postaci elektronicznej. W sytuacji gdy pozwany, który nie komunikuje się z sądem drogą elektroniczną, wniesie zażalenie w postaci papierowej, zostanie ono przetworzone do postaci elektronicznej i przesłane sądowi odwoławczemu w tej postaci. Takie rozwiązanie jest naturalną konsekwencją konstrukcji akt elektronicznych oraz ich przekazywania sądowi odwoławczemu jedynie przez umożliwienie dostępu do systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze.

Podobnie została rozwiązana kwestia przekazania sprawy do sądu właściwego po wniesieniu sprzeciwu przez pozwanego, po wydaniu postanowienia o odmowie wydania nakazu zapłaty albo o uchyleniu nakazu zapłaty. W tych przypadkach sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze przekaze sprawę sądowi według właściwości ogólnej. Przepis § 272d nawiązuje zatem do art. 505³³ i art. 505³⁴ § 1 ustawy z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych ustaw (Dz. U. Nr 26, poz. 156), dotyczących elektronicznego postępowania upominawczego, przy czym precyzuje się szczegółowe kwestie związane z przekazywaniem sprawy. Przekazanie sprawy następuje w takich sytuacjach przez wysłanie informacji o przekazaniu sprawy z umożliwieniem właściwemu sądowi dostępu do akt elektronicznych sprawy. Konsekwencją tego rozwiązania będzie to, że sąd właściwości ogólnej, który będzie prowadził akta sprawy w postaci papierowej, ma obowiązek wydrukować z systemu teleinformatycznego dokumenty znajdujące się w aktach elektronicznych

przekazanej sprawy oraz założyć z nich akta papierowe. Natomiast w tych sprawach, w których prowadzono pomocniczy zbiór dokumentów, sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze przesyła tenże zbiór do sądu właściwości ogólnej, celem włączenia go do akt sprawy z zastrzeżeniem jednak, że czyni się to tylko wtedy gdy sąd właściwości ogólnej uzna to za konieczne. Przewidywać można, że przekazanie zbioru nastąpi tylko w przypadkach analogicznych do tych gdy zachodzi potrzeba okazania oryginału dokumentu, a ten znajduje się w zbiorze pomocniczym. Natomiast w tych przypadkach, gdy w zbiorze nie znajdują się żadne istotne dokumenty (co powinno być zasadą bowiem do sprzeciwu pozwany dokumentów dołączyć nie musi) potrzeba przekazania zbioru wystąpi wyjątkowo rzadko.

Ocena skutków regulacji

1. Cel wprowadzenia rozporządzenia:

Celem proponowanej regulacji jest określenie właściwości sądu w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zasad udzielania informacji w tym postępowaniu, a także sprecyzowanie reguł związanych z prowadzeniem akt elektronicznych oraz wskazanie sposobu postępowania po wniesieniu sprzeciwu.

Koncepcja stworzenia kolejnego postępowania odrębnego, jakim ma się stać elektroniczne postępowanie upominawcze, oparta jest na konieczności uwzględnienia specyfiki, z jakim się wiąże elektroniczny sposób kontaktu z sądem. Stąd zaistniała konieczność uregulowania tej specyficznej materii i zmiany Regulaminu urzędowania sądów powszechnych.

2. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje rozporządzenie:

Projekt rozporządzenia oddziałuje na wszystkie podmioty, które dokonują czynności w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

3. Konsultacje:

Projekt został przedstawiony w celu wydania opinii Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, samorządom zawodów prawniczych – Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Krajowej Radzie Komorniczej, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej oraz Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, a także Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, Business Centre Club, Krajowej Izbie Gospodarczej.

Przedstawiony projekt wymagał też konsultacji ze Stowarzyszeniem do spraw audytu i kontroli systemów informatycznych ISACA, Polskim Towarzystwem Informatycznym oraz Stowarzyszeniem Jakości Systemów Informatycznych SJSI. Zawiera on bowiem rozwiązania informatyczne i regulacje dotyczące bezpieczeństwa systemu.

Uwzględniona została uwaga Krajowej Rady Komorniczej dotycząca potrzeby usunięcia z treści § 272 a ust. 3 pojęcia „akt sądowych w postaci papierowej” na rzecz pojęcia „akt sądowych”.

Nie została uwzględniona uwaga Polskiego Towarzystwa Informatycznego o potrzebie dopuszczalności przesyłania pomocniczego zbioru dokumentów także w formie elektronicznej. Przesyłanie tego zbioru związane jest bowiem z potrzebą dostępu do formy papierowej dokumentów. Dostęp do tych samych dokumentów w formie elektronicznej jest możliwy w systemie teleinformatycznym, ponieważ wszystkie dokumenty przed umieszczeniem w pomocniczym zbiorze są przetwarzane na postać elektroniczną.

Naczelna Rada Adwokacka i Krajowa Rada Radców Prawnych przedstawiły ogólnie pozytywne oceny projektu rozporządzenia.

Pozostałe podmioty nie zgłosiły uwag do projektowanej regulacji.

Projekt rozporządzenia został udostępniony, stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości, która – zgodnie z § 9 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej (Dz. U. Nr 10, poz. 68) – jest jednocześnie stroną podmiotową Biuletynu Informacji Publicznej.

4. Skutki finansowe i społeczno-gospodarcze rozporządzenia:

Projekt będzie w całości finansowany ze środków budżetu państwa. Szacuje się, że wdrożenie projektu nie spowoduje innych kosztów, ponad te, które wiążą się z wyposażeniem sądów w system informatyczny i nośniki informatyczne. Koszty te były uwzględnione w ocenie skutków regulacji zawartej w uzasadnieniu projektu ustawy wprowadzającej elektroniczne postępowanie upominawcze (ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. Nr 26, poz. 156).

Istotna będzie natomiast oszczędność miejsca wynikająca z prowadzenia akt elektronicznych i łatwość w zapoznaniu się uprawnionych stron z tym aktami. Uzyskanie stosownej informacji będzie szybsze i łatwiejsze.

Projekt nie wpływa bezpośrednio na konkurencyjność gospodarki, funkcjonowanie przedsiębiorstw, rynek pracy i ochronę środowiska.

5. Wstępna opinia o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej:

Materia projektu leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.